

Sygn. akt III KK 366/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSN Andrzej Tomczyk (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **T. S.**

skazanego z art. 177 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 14 listopada 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 5 października 2021 r., sygn. akt IX Ka 836/21,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Jędrzejowie

z dnia 30 marca 2021 r., sygn. akt II K 34/21,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

2. obciąża Skarb Państwa wydatkami związanymi z rozpoznaniem kasacji Prokuratora Generalnego.

UZASADNIENIE

T. S. został oskarżony o to, że w dniu 30 września 2020 roku w B., gm. [...], woj. [...] umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki [...], nr. rej. [...] nie dostosował prędkości jazdy, którą to prędkość w terenie zabudowanym przekroczył o 27,4 km/h oraz panujących warunków drogowych, a także własnych umiejętności kierowania pojazdem, w następstwie czego na łuku drogi stracił panowanie nad kierowanym przez siebie pojazdem, zjechał z jezdni na mokre, miękkie trawiaste podłoże po czym wjechał do rowu i zderzył się z betonowym przepustem pod wjazdem na posesję, w wyniku czego pasażerka [...] I. S. doznała obrażeń ciała w postaci rozerwania lewej tętnicy szyjnej wspólnej, rozkawałkowania śledziony, złamania prawego obojczyka i mostka oraz innych obrażeń, a także wstrząsu pourazowego powodującego niewydolność krążeniowo oddechową, co doprowadziło do jej śmierci, natomiast inny pasażer tego samochodu, tj. K. S. doznał obrażeń ciała w postaci złamania końca dalszego kości promieniowej prawej ze złamaniem wyrostka rylcowatego kości łokciowej prawej, złamania kompresyjnego trzonu czwartego kręgu lędźwiowego, złamania przednio-bocznej krawędzi trzeciego kręgu lędźwiowego, rany tłuczonej głowy w okolicy czołowej oraz krwiaka podskórnego nad prawym talerzem biodrowym, które to obrażenia naruszyły czynności narządów jego ciała na okres powyżej 7 dni trwający,

tj. o przestępstwo z art. 177 § 2 k.k. i art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Jędrzejowie wyrokiem z dnia 30 marca 2021 r., sygn. akt II K 34/21, orzekł:

„1. uznaje oskarżonego T. S. za winnego zarzucanego mu czynu, opisanego wyżej, czym wyczerpał znamiona występku z art. 177 § 2 k.k. i art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierza mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;

2. na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k. wykonanie orzeczonej względem oskarżonego kary pozbawienia wolności zawiesza warunkowo tytułem próby na okres 2 (dwóch) lat;
3. na mocy art. 42 § 1 k.k. i art. 43 §1 k.k. orzeka wobec oskarżonego tytułem środka karnego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 1 (jednego) roku”.

Apelację od tego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy w Jędrzejowie, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego. Zarzucił rażącą niewspółmierność kary wymierzonej oskarżonemu T. S. w stosunku do wysokiego stopnia społecznej szkodliwości przypisanego mu przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. i art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegającą na wymierzeniu temu oskarżonemu kary 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby 2 lat oraz środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 1 roku na skutek niedostatecznego uwzględnienia przekroczenia przez oskarżonego w miejscu zdarzenia o prawie 30 kilometrów dozwolonej prędkości, które to miejsce było jednocześnie obszarem zabudowanym oraz niewielkiego doświadczenia lub jego braku w prowadzeniu pojazdów mechanicznych, a tym samym naruszenia podstawowych zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, co w konsekwencji doprowadziło do wypadku drogowego, w tym ze skutkiem śmiertelnym, a nadto nagminności tego rodzaju przestępstw w skali całego kraju co sprawia, że orzeczona przez Sąd I instancji wobec oskarżonego T. S. kara pozbawienia wolności bez jakiegokolwiek dolegliwości finansowych oraz orzeczony środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w najniższym wymiarze nie spełnią swej roli w zakresie prewencji szczególnej oraz pozbawione są walorów społecznego oddziaływania.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego T. S. obok wymierzonej mu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania kary grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 30 zł stawka oraz orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 5 października 2021 r., sygn. akt IX Ka 836/21, orzekł:

„I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. z opisu czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie 1 eliminuje stwierdzenia od słów „natomiast inny pasażer tego samochodu to jest K. S. doznał obrażeń ciała w postaci złamania końca dalszego kości promieniowej prawej ze złamaniem wyrostka rylcowatego kości łokciowej prawej, złamania kompresyjnego trzonu czwartego kręgu lędźwiowego, złamania przednio bocznej krawędzi trzeciego kręgu lędźwiowego, rany tłuczonej głowy w okolicy czołowej oraz krwiaka podskórnego nad prawym talerzem biodrowym, które to obrażenia naruszyły czynności narządów jego ciała na okres powyżej 7 dni trwający, czyn przypisany oskarżonemu kwalifikuje z art. 177 § 2 kk i przepis ten przyjmuje za podstawę prawną wymierzonej mu kary pozbawienia wolności;

2. w punkcie 3 orzeczony tytułem środka karnego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych podwyższa do 3 (trzech) lat; na podstawie art. 43 § 3 kk nakłada na oskarżonego obowiązek zwrotu prawa jazdy;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy; (...).”

Kasację od tego orzeczenia wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając je w całości na niekorzyść T. S.. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. oraz art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. i art. 434 § 2 k.p.k., polegające na niezasadnym uznaniu, że w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza uzasadniająca jej rozpoznanie niezależnie od kierunku i granic zaskarżenia oraz zarzutu, podniesionego w apelacji prokuratora od wyroku Sądu I instancji, w wyniku czego doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 177 § 1 k.k., poprzez jego wyeliminowanie z kwalifikacji prawnej czynu przypisanego T. S. oraz wyeliminowanie z jego opisu stwierdzeń wskazujących na realizację znamion tego występkę, na skutek wyrażenia błędnego, rażąco naruszającego również art. 177 § 3 k.k. poglądu, iż przyjęta przez Sąd meriti kumulatywna kwalifikacja czynu z art. 177 § 2 k.k. i art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. jest niemożliwa, albowiem osobą, która odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 1 k.k. był brat oskarżonego – K. S., a więc w

rozumieniu Kodeksu karnego osoba najbliższa, a braku wniosku o ściganie nie może konwalidować fakt, że oskarżonemu jednocześnie przypisano w zbiegu kumulatywnym popełnienie czynu wypełniającego znamiona art. 177 § 2 k.k. na szkodę jego matki, podczas gdy wnioskowy tryb ścigania wskazany w art. 177 § 3 k.k. w zakresie przestępstwa określonego w art. 177 § 1 k.k. jest wyłączony, jeżeli u jednej z osób pokrzywdzonych - przy ich wielości - nastąpi skutek określony w art. 156 § 1 k.k. lub śmierć, co niewątpliwie wystąpiło w niniejszej sprawie.

Przy tak sformułowanym zarzucie autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiło jej rozpoznanie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Słuszny jest pogląd autora kasacji, że Sąd drugiej instancji rażąco naruszył art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. oraz art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. i art. 434 § 2 k.p.k. Sąd ten błędnie bowiem stwierdził, że w sprawie doszło do zaistnienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej, dającej podstawę do jej rozpoznania niezależnie od kierunku i granic zaskarżenia oraz zarzutu sformułowanego w apelacji prokuratora od wyroku Sądu Rejonowego w Jędrzejowie, co z kolei spowodowało rażące naruszenie przepisu prawa materialnego, w postaci art. 177 § 1 k.k., przez jego wyeliminowanie z kwalifikacji prawnej czynu przypisanego T. S. oraz wyeliminowanie z jego opisu stwierdzeń wskazujących na realizację znamion tego występk. Sytuacja ta wystąpiła wskutek przyjęcia nieprawidłowego, rażąco naruszającego również art. 177 § 3 k.k. stanowiska, iż przyjęta przez Sąd pierwszej instancji kumulatywna kwalifikacja czynu z art. 177 § 2 k.k. i art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. nie jest możliwa, ponieważ osobą, która odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 1 k.k. był brat oskarżonego – K. S., czyli według Kodeksu karnego osoba najbliższa, zaś braku wniosku o ściganie nie może sanować to, że oskarżonemu jednocześnie przypisano w zbiegu kumulatywnym popełnienie czynu wypełniającego znamiona art. 177 § 2 k.k. na szkodę jego matki.

Pogląd zaprezentowany przez Sąd odwoławczy stoi wyraźnie w opozycji do ugruntowanego orzecznictwa oraz zapatrywań doktryny, wskazanych przez autora kasacji (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2005 r., sygn. akt I KZP 45/05, OSNKW 2006, z. 1, poz. 4; M. Filar, uwagi do art. 177 k.k., Kodeks karny. Komentarz, Lex 2016; W. Wróbel, A. Zoll, uwagi do art. 177 k.k., Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Część I. Komentarz do art. 117-211a, Lex 2017). Zgodnie z poglądami tam wyrażonymi, wnioskowy tryb ścigania wskazany w art. 177 § 3 k.k. w zakresie przestępstwa określonego w art. 177 § 1 k.k. jest wyłączony, jeżeli u jednej z osób pokrzywdzonych - przy ich wielości - nastąpi skutek określony w art. 156 § 1 k.k. lub śmierć.

W rozpoznawanej sprawie pokrzywdzeni byli osobami najbliższymi dla T. S., ale tylko jego brat odniósł uszczerbek na zdrowiu, o którym mowa w art. 157 § 1 k.k., zaś matka zmarła. W związku z tym postępowanie w sprawie spowodowania wypadku drogowego prawidłowo zostało wszczęte z urzędu, a w opisie czynu wskazano, że przestępstwo popełniono na szkodę I. S. oraz K. S., przyjmując kwalifikację prawną z art. 177 § 2 k.k. i art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wbrew temu, co twierdził Sąd odwoławczy zbędny był więc wniosek o ściganie oskarżonego pochodzący od K. S.. W takiej sytuacji wnioskowy tryb ścigania czynu określony w art. 177 § 1 k.k. nie znajduje zastosowania.

Nie można zatem odmówić racji skarżącemu, że Sąd Okręgowy w Kielcach rażąco obraził przepis art. 177 § 1 k.k., w wyniku jego wyeliminowania z kwalifikacji prawnej czynu przypisanego T. S. oraz wyeliminowania z jego opisu stwierdzeń wskazujących na realizację znamion tego występku, ponieważ osobą, która odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 1 k.k. był brat oskarżonego – K. S., a więc w rozumieniu Kodeksu karnego osoba najbliższa dla oskarżonego.

Tak rażące uchybienie przepisom wskazanym w zarzucie kasacji, musiało skutkować uchyleniem wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając sprawę ponownie, Sąd ten uwzględni uwagi Sądu Najwyższego oraz obowiązujący porządek prawny.

[as,af]

